

Harminc-valahány évemet végigkísérte a játék. Győrtört mindig a vágy az ismeretlen megismerésért, tiltakozás tájak, ember-sorsok felkutatására, könyvek, versek, történelem hazbuzására és győrtét a kézyszer, hogy élményeimet elmeséljem, játékaimat másokkal is megosszam.

Mesékből tudom, hogy háború volt, mikor születtem. 1944 május, Egy pince volt a világ. Főnt ágúdnak, alkatúdnak, lenn a nyír-kor-falak közt félelem, vihány. Ennyi volt; különleges. Inkább szörnyű! A többi: a gyermekek, kamazsók, a gimnázium, valószínűleg olyan, mint mindenkié. Játékszárnak, életre szóló barátiságnak, szerelmek, életre szóló eszlódások, nagy kibékülések. Zsúfolt évek! A Trombitás utcában laktunk, a Vasas-pálya mellett, a domb tövében. A házszámom: ad-rendező székelykút, sűrű bók-zóttal, nagy szőlőny bűvö-heye-lyekkel, magusiesekkel. Dúttak az indián csaták, a számbáhorok, télen véget nem érő rödlázások, tavasz-foci, cseresegőrv-vadász-és vadászkereskedés, láb-tánc, fejelés. Bábészinház egy nagy ruhászkerényben és mesék, fantáziálás, „színház” a kertben, a gyümölcsfák, rongyok, madz-gok között, póckrócpalibat-ban, papírkoronák alatt, komédiák, barátiságok, aminek öröme, rendezője, főszereplője is én voltam.

Az iskolától nem féltem, csak attól, hogy nem tudom megtanulni a betűket. Aztán megosztok a Lo-rántfyt új általános ho-dályosítályait, ragogó tor-naiermet, a hatalmas iskolau-dvart, megismeretem az tanítókat, tanárokat, az-talant megosztok a betűket. Aztán megosztok a Lo-rántfyt új általános ho-dályosítályait, ragogó tor-naiermet, a hatalmas iskolau-dvart, megismeretem az tanítókat, tanárokat, az-talant megosztok a betűket.

Fájó szívvel hallgattam a Rákóczi Gimnázium-ban. Fedig ott a tanulás mellett a drák után, pezsgő-önköpözökó vár. Vítáz-tunk, próbáltunk, játszottunk, újságot szerkeszt-tünk, riportokat gyártot-tunk. Azután nagy fába vágtuk a fejszénket. Eljárt-szottuk a Bánk bábi. Ta-lán az előadás sikere, ta-pások, a próbák izgalmas hangulata, a díszletek sza-ga, a kopott jelmezek va-rázsa biztatott, hogy neki-vágjak a Színművészeti Fő-iskolának, felvételtelnek, a retgetté tortának és en-

nek a tolvayast vizsgá-
róknek tanuló, mindig
minden előről kezdő, éj-
szakát, fáradságot, gyász-
t, ünnepeket nem ismerő,
kegyetlen életnek, ami mégis
— számomra úgy látszik
mégis — az egyedül lehet-
séges élete!

Diáknapló

1963 nyarán, ki tudja hányszor sétáltam végig a Rákóczi úton, meg-megál-
lva az Uránia csipkés épü-
lete előtt, aztán befordul-
tam a Vas utcába, bálum-
tam az Odry Színház ki-
háza sípcsarnokát, sora-
vettem kollégiumi ablak-
okat. Biztos voltam, hogy
minden járókelő tudja,
hogy itt egy újdonsült fő-
iskolai hallgató sétál, aki
számba veszi az előjövő
négy év helyszínét. A
mezsa ablakán is belesietem.
Szentimenták, szora-
mágstermeket, vivipatokat,
balettrudakát is ellenöriz-
tetem és szent fogadalmat
tettem, hogy mindent, amit
lehet, magamba szívok a
lehetősegekből. Kiszipolyo-
zom a tanárokat, moz-
gástérmet a zongorát, a torna-
termet, a kis háziszínházot,
rongyá olvassom a könyv-
tárákat, magamra kenem az
egész kincstári festékkész-
leteket! És valóban nekies-
tem a könyveknek, tanul-
mányoknak, nagy elődök
 gondolatának, gyótreimek
tér magaméva tettem, „át-
éltém”, és úgy éreztem,
hogy szeptember - végén,
hogy érzem, érzem, sőt tu-
dom, majdnem úgy, mint
az Jean-Louis Barrault, aki-
nek éppen színházi tanul-
mányait „faltam”: hogy
például az aiskolához
Oresteia előadásához
mennyi mindent lehet és
kell megtanulni, ha a ren-
dező a színház és műk-
datársak hittel és fáradsá-
got nem kiméve kutató-
nak. Mert a színházzal
nemcsak a zene, de a kép-
zőművészet, festészet, nyel-
vés iszerete, építészet,
anyagismeret, harci eszkö-
zők és hadászati ismerete,
a különböző korok ru-
hájának, mozgásának, szí-
neinek, szokásainak ismerete
is egészen szoros kap-
csolatban van. Persze nem
csakúppen a görögöknel van
ennyi, nem rendezészet-
felkutatni való munka. A
lelkismeretes művészet
mindenkezt az ismereteket
igyekezik felhasználni Csuh-
olán. Molière-nél, Ra-
cine-nál vagy a leggyak-

rabban játszóit szerzőnél:
Shakespeare-nél is.
Fontosak számunkra az
ilyenfajta tanulmányok,
nem utolsósorban azért is,
mert szerzőjük többnyire
ismeret, nagyszerű művész.
Lezajlottak a felvételi
vizsgák. A növendék meg-
felelőnek bizonyult arra,
hogy egy féltől lazítás
után, tehetséget és pályára
termetésért áruljon el
magáról. Elkésződtek az év,
melynek előző napja a szi-
betel aznal telnek el, hogy
legelőbb gátásainkól meg-
szabaduljunk. Teljesen új
környezetbe került fiat-
al emberekről van szó,
akkik sokat jártak színház-
ba, és az előadásokat mint
többnyire előző napja a szi-
betel át, az nál melyik
színházban vagy rendező-
késztől ifjú nem tud-
ta volna, mit hogy kell csinálni,
játászni vagy rendezni,
előadás után azonban
ismét kiadikként to-
pogya művészbajárókat,
várta a színházakat, s bi-
zony különösé tnt, hogy
a nagyszerű Hamlet,
Richard, Oedipus, Lady
Macbeth féltében és ka-
lapban lép ki a megkötö-
lőbetételeim, vélt kapu-
S most ezekkel szemben
ülünk, a nem kell más
csinálni, mint beszélgetni
velük, történeteket monda-
ni, társasjátékokat játszani,
s ez valahogy mégis fur-
csának tűnik. Most már tu-
dom, hogy a jó tanároknak
saszeműk is, s mikor a
színhadra lépünk, hogy el-
mondjunk vagy eljátszunk
egy kis történetet, ők pon-
tosan megállapítják moz-
gás-, beszéd- és színpad-
késztőlünket. Egy hónap
után már nem hebegünk és
dadogunk is, a művésztar-
nok megkérdezi, hogy va-
gyunk, miért tettset vagy
nem tettset egy előadás.
Orsiai eredmény! Igaz,
hogy nem jutottunk köze-
lebb a művészhöz, de a
művészhöz, a tanárhoz
igen, s ez döntő! Most már
nekifoghat a rendszeres ta-
nításnak, a talaj kissé fel-
lazult.
Elkezdődhet a komoly
munka. Nem egészen ér-
tem, hogy miért kell enny-
nyire óvni minket az első
félévben a híres szerepektől.
Nem volt egy érfoly-
váltársam sem, aki ne
'Othelló', Hamletet, Jülját
akarta volna játszani, már
az első pillanatokban.
De hát, mit tegyünk. Az
első féltév a helyszíngyakor-
latok! Az étudók ránk

gyakorolt határáról szeret-
nék mondani valamit. A
helyszíngyakorlat olyan ját-
ékos feladat, amelynek
előző eljátszani, ami velünk
megtörtént vagy bármikor
megtörténhet. Semmi köze
a pantomimhoz! Tulajdon-
képpen a színpadon „csak”
az kellene csinálni, amit
az életben, úgy levőgöt
venni, cigarettára gyújtani,
inni, iszenni, beszélni.
Csak hát ez borzasztó ne-
hez. Mindig hoztesszünk
valamit, túlzott örömtől bá-
nátot, tehát szerepet ját-
szunk. Persze lehetetlen ez
kévs idő alatt megtanulni
és inni, várják el tőlünk,
hisztünk úgy gondolom,
a színházról alapvető kérdé-
s ez, s a nagy színházek
talán éppen ezért nagyok,
mert nem játszzák, hanem
élik a szerepeket. Kezdi-
jűk otthon érzni magukat,
mikor felbukkan egy rém,
mely nagyon megnehé-
sít munkánkat s természetesen
a tanárokat is. A rosta-
vizsgák Utólag visszagond-
olva tudom csak; taná-
raink fele energiájakat ar-
ra fordították, hogy zse-
lezassák a mestől való
féltelmünkét. A „rostafé-
lő” azonban tovább tart,
sőt fokozódik, hiszen ez is
iskola, és ősi szokás szer-
int a „golyákat” rémiszt-
getni kell.

Mikor végre sikerül kis-
sész vizsgáznai az eget-föl-
léte játszó nagy tragédia-
játászat, amikor már egy-
künk sem „Heródesebb He-
ródesnél”, akkor rádböve-
nünk, hogy így nem veszik
észre a tehetségünket, té-
hát meg kell mutatni mind-
ent, ami bennünk van.
Szerecsne, hogy minden
ilyen felhangolás között
egy olyan rövidek sza-
kasz, amikor nem akarunk
bizonyítani, mert különben
szegény tanár nagyon meg-
bízhatatlan képet kapa-
rútnak. Közben lassan le is
telik a féltév. A helyszí-
ngyakorlatokban szépen elő-
behaladtunk, ezekben a
szakmai örök többi részé-
ben nagyon léptünk a
mozgás, a beszéd és az
ének terén is. Úgy éreztek,
felkészültünk a vizsgákra,
melyeken saját szavainkkal
„magunkat adjuk”, elvi-
selhetően tudunk létezni a
színpadon, állandóan töre-
kedve a dán királyfi által
emlegetett „mérsekléty”.
Az első és legféltelme-
sebb rosta vizsgán nagyon
fúrca és valljuk be, kissé
lesztó dologgal kerülünk
szembe: az alapvető hibák,

amelyek ellen fél éven
kesztül úgy gondoltuk, si-
keresen küzdöttünk, most
ismét megjelennék. Bizony,
az az őszintén vámad,
mintha ugyanott tartanánk,
mint az év elején és együtt
kérdézhétünk Kepler ta-
nítványával:

„Oh, mi tegyek hát,
mester, mond nekem,
Ki annyi éjt szenteltem
tudásnak,
Csak a butával lettem-é-
gyenélő.”
Es mind e munka
elvezeszt hiába!”

Szomorú tapasztalat, de
arra nagyon jó, hogy egy
fontos tanulságot szűrjünk
le belőle. Döntő szerepük
van a technika-nak, a min-
den fiatal színháznek köte-
lessége a tehetséget mellé
minden megtanulhatól el-
sajlítani, tehát a tartala-
mukon megfelelő jó és big-
tos formát keresni. Abban
a pillanatban, mihely nem
teljes a koncentráció — az
izgalom legalább a félt év-
lopja — a légeztünk, moz-
gásunk cserbenhagy, hi-
zen nem tudunk mind-
egyikre külön-külön fel-
ügyelni.

Csak hát, hogyan talá-
ljuk meg a formát?

Ezzel a kérdéssel kezd-
jük most következő féltévi
munkánkat! (S hozzábig-
gyeszhetem a „böcs” diá-
knaplóhoz, ezzel meg a
többi egyre gyarapodó kér-
déssel, sűrűsödő féltévi
késztől a második, harmad-
dik, negyedik évet, a még
többel a tizedikkel, husza-
dikát s ha a sors engedi,
a tóbbit.)

1980. Osztálynapló

Mesterem, tanárom, Vár-
konyi Zoltán végül is rá-
vet, hogy dolgozzak (zá-
rójelben from le — már a
szó is féltelmeget — tanít-
sak) a főiskolán. Nehezen
szántam el magam, meg-
foghatatlan féltélem, szo-
rongások győrtéket, mit le-
het megtanítani ebből a
megfoghatatlan, örökké
mindent előlört kezdő mes-
terségből?

Végül mégis költének
álltam. S kétévi felőlőten
szemiélődés után kénytelen
voltam egypár sorban be-
szöveglőlni, hogy mit is
szerepeltem én itt a főisko-
lán. (Ezeket a sorokat ter-
ménytelen szintén a „zöld
füzetbe” írtam.)

HUSZTI PETER

